

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE E SHKENCËS
AGJENCIA KOMBËTARE E PROVIMEVE

PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2013

I DETYRUAR

SKEMA E VLERËSIMIT TË TESTIT

VARIANTI A

Lënda: Gjuhë shqipe dhe Letërsi

Gjimnazi, gjimnazi gjuhësor, seksionet dygjuhëshe, pedagogjike

Udhëzime të përgjithshme:

- Testi përbëhet nga dy pjesë.
 - Testi përmban një total prej 50 pikësh.
 - Testi ka 25 pyetje: 13 me zgjedhje dhe 12 me zhvillim.
 - Për pyetjet me zgjedhje, përgjigjja e saktë vlerësohet me 1 pikë.
 - Për pyetjet me zhvillim, përgjigjet konsiderohen orientuese dhe në skemë parashikohen variantet e mundësive të përgjigjeve të nxënësve.
 - Vlerësimi i pyetjes *ese* do të bëhet duke pasur parasysh rubrikat në tabelën e vendosur në fund të pyetjes dhe që është posaçërisht për vlerësuesit e testit.
-

PJESA I

Kur bie shi

Pyetja 1	C	1 pikë
Pyetja 2	C	1 pikë
Pyetja 3	D	1 pikë
Pyetja 4	A	1 pikë
Pyetja 5	C	1 pikë
Pyetja 6	D	1 pikë

Pyetja 7 (a) 3 pikë

➤ **Lloji i tekstit:** përshkrues

➤ **Karakteristikat gjuhësore:**

- Përdorimi i gjuhës së figurshme;
- Mbizotërimi i mbiemrave;
- Mbizotërimi i fjalive me detaje të hollësishme;
- Përdorimi i foljeve që tregojnë gjendje dhe emocione;
- Mbizotërimi i kohës së tashme dhe të pakryer.

1 pikë Nëse përcakton llojin e tekstit.

DHE

2 pikë Nëse zbulon **dy** karakteristika gjuhësore, tipike për llojin e tij.

OSE

1 pikë Nëse zbulon vetëm **një** karakteristike gjuhësore, tipike për llojin e tij.

0 pikë Nëse përgjigja e dhënë nuk i përmbahet thelbit të pyetjes ose nuk ka përgjigje.

Pyetja 7 (b) 1 pikë

➤ **Referenti:** shiu

1 pikë Nëse përcakton referentin në tekst.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 8 3 pikë

➤ **Shqisa kryesore:** të parit, të vështruarit, të shikuarit.

➤ **Shpjegimi:**

- Të parit është shqisa kryesore, pasi në raport me shqisat e tjera, ajo është mbizotëruese.

OSE

- Të parit është shqisa kryesore, pasi gjithçka që paraqitet, vjen nëpërmjet saj. Autorja e ka parë shiun në të gjitha fazat dhe format e tij dhe ndjesinë që ai i ka shkaktuar duke e parë, përpiqet t'ia përcjellë edhe lexuesit.

➤ **Ilustrimet:** *shi i lehtë, shi i butë, uji që avullon nga kërcelli, shirat e gjatë, të ngadaltë derdheshin mbi të korrat, duke e përkulur grurin, nuk i kisha parë trillet e erës, që dukeshin si gjurmë të rënda këmbësh, nuk kisha parë breshër, që shtyhej përpara nga erëra të forta, një shi që bie drejt e poshtë, një shi që spërkat, keni parë shi.*

1 pikë Nëse identifikon shqisën kryesore.

1 pikë Nëse shpjegon pse është, pikërisht, kjo shqisa kryesore.

1 pikë Nëse përgjigjen e ilustron me shembuj nga teksti.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një shpjegim që nuk e përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 9 **2 pikë**➤ **Shembull përshkrimi objektiv:**

- *isha e detyruar të ndërroja dërrasat e çatisë dy herë në pesë vjet;*
- *kishte rrjeta teli në dritaret e anës perëndimore të shtëpisë së vet;*
- *nuk kisha parë breshër të binte nga qielli i kthjellët, blu;*
- *nuk i kisha parë gropat në një fushë gruri.*

➤ **Shembull përshkrimi subjektiv:**

- *stuhitë e befta dhe të dhunshme të breshrit;*
- *nuk i kisha parë trillet e erës, shiut dhe breshrit;*
- *si të ishin gjurmë të rënda këmbësh të një gjiganti;*
- *nuk kisha provuar shi që vinte valë - valë dhe shtyhej përpara nga erëra të forta*

1 pikë Nëse gjen një shembull të përshkrimit objektiv.

DHE

1 pikë Nëse gjen një shembull të përshkrimit subjektiv.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 10 **2 pikë**➤ **Figurat e stilistikës:**

- **Metafora:** *trillet e erës, shiut dhe të breshrit.*
- **Krahasimi (ose similituda):** *si të ishin gjurmë të rënda këmbësh të një gjiganti*
- **Epitet:** *gjurmë të rënda.*

2 pikë Nëse zbulon dy figura të stilistikës, të shoqëruara me ilustrimet përkatëse.

OSE

1 pikë Nëse zbulon një figurë të stilistikës, të shoqëruar me ilustrimin përkatës.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 11 (a) **1 pikë**➤ **Koha që mbizotëron:** e pakryera

1 pikë Nëse identifikon kohën e foljes që mbizotëron në paragrafin e parë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 11 (b) **1 pikë**➤ **Rishkrimi i fjalisë sipas këndvështrimit objektiv:**

Nuk e kishte kuptuar se një shi në pranverë ose në vjeshtë, një shi që bie drejt e poshtë, një shi që spërkat, është më shumë se një bekim.

1 pikë Nëse e rishkruan fjalinë, duke ndryshuar vetën e rrëfimitarit, nga e para në të tretë dhe duke hequr fjalët e figurshme.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim, mungon njëra nga ndryshimet e duhura ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 12 **1 pikë**

➤ E veçanta e rrëfimit në vetën e parë:

- theksohet subjektivizmi,
- theksohet emocionaliteti,
- rrëfimi bëhet më i besueshëm.
- përmbajtja është më shumë emocionale.

1 pikë Nëse tregon të veçantën që sjell rrëfimi në vetën e parë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim, mungon njëra nga ndryshimet e duhura ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 13 **2 pikë**

➤ Interpretimi:

Përgjigjja e plotë

- Nëse ke qenë në jug, atëherë e ke parë shiun si fenomen natyror.
Por, shiu në jug është diçka më shumë se kaq. Nëse ke qenë në jug, jo vetëm e ke parë shiun, por edhe e ke përjetuar, e ke shijuar, e ke vëzhguar në të gjitha fazat, duke e njohur më mirë *fizionominë* e tij. Ai të ka zgjuar shumë kujtime dhe nostalgji.
Shiu në jug i jep kuptim këtij vendi dhe e bën të veçantë.

Përgjigjja e pjesshme

- Nëse ke qenë në jug, e ke parë shiun të bjerë.

OSE

- Nëse ke qenë në jug, ke vënë re që bie shumë shi.

2 pikë Nëse interpreton në mënyrë të plotë fjalët që fermeri thotë në fund të këtij teksti, duke theksuar të dy anët: **shiun si fenomen** (1 pikë) dhe **shiun si pjesë emocionale e vendit** (1 pikë).

OSE

1 pikë Nëse interpreton në mënyrë të pjesshme fjalët që fermeri thotë në fund të këtij teksti, duke u përqendruar kryesisht te shiu, thjesht si fenomen.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një interpretim që nuk e përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

PJESA II

Eskili

Prometeu

Pyetja 14	B	1 pikë
Pyetja 15	C	1 pikë
Pyetja 16	A	1 pikë
Pyetja 17	C	1 pikë
Pyetja 18	D	1 pikë
Pyetja 19	A	1 pikë
Pyetja 20	C	1 pikë

Pyetja 21 (a) 1 pikë**➤ Shkaku i konfliktit në këtë fragment:**

- Mosbindja e Prometeut ndaj Zeusit.
- Refuzimi i Prometeut ndaj ligjeve arbitrare të Zeusit.
- Refuzimi i Prometeut që t'i tregojë Zeusit parashikimin e fatit, sekretin e rrëzimit nga fronti.

1 pikë Nëse zbulon shkaku të konfliktit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 21 (b) 2 pikë**➤ Karakteristika e Hermesit:**

- servil,
- frikacak,
- lake (shërbëtor)

➤ Çifti antonimik: fisnik - lake (shërbëtor)**OSE**

*Më duket vetja më **fisnik** në pranga
në shkëmb mbërthyer se sa të jem **lake...***

1 pikë Nëse zbulon një karakteristikë të Hermesit.

DHE

1 pikë Nëse gjen çiftin antonimik.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 21 (c) 1 pikë**➤ Tipari i heroit tragjik:**

- Të qénit i vetëdijshëm për atë që e pret.
- Nuk e braktis idealin, por vetësakrifkohet, vetëflijohet.
- Të qénit krenar, pavarësisht ndëshkimit që e pret.

1 pikë Nëse zbulon një tipar të Prometeut që e bën atë hero tragjik.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 22 2 pikë**➤ Figura e stilistikës: Shkallëzimi rritës (ose shkallëzimi)****➤ Funkzioni artistik: Krijimi i imazheve pamore. Nxitja e imagjinatës së lexuesit.**

1 pikë Nëse gjen figurën e stilistikës.

DHE

1 pikë Nëse tregon funksionin e përdorimit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 23 **2 pikë**

- **Ana stilistike:** të dyja janë epitete.
- **Ana e fjalëformimit:** të dyja janë fjalë të përbëra (mënyra e fjalëformimit: me kompozim)

1 pikë Nëse gjen anën stilistike.

DHE

1 pikë Nëse gjen tipin e fjalëve nga ana e fjalëformimit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 24 (a) **3 pikë**

- **Përshkrimi i atmosferës:**

Përgjigjja e plotë

- Atmosfera në fund të këtij fragmenti është tronditëse, e zymtë, e rëndë, dramatike. Përmes fjalëve të Prometeut kuptojmë se Zeusi po hakmerret ndaj mosbindjes së tij. Ai krijon zhurmë dhe konfuzion. Toka dhe qielli po përmbysen duke krijuar një situatë gati apokaliptike. E gjithë kjo vjen përmes shumë fjalëve dhe detajeve, si: ***bubullimat, gjëmimet, gjarpërojnë rrufetë, gjuhë flake zigzag, flakërimat verbojnë, shqota ulërin, vërshëllen me lemeri, Tok' e qiell, toka me rrëmet, toka po trandet, toka po dridhet***, të cilat japin ndëshkimin që Zeusi po i bën Prometeut. Zeusi, me egërsinë e tij, është i pranishëm kudo, përmes veprimeve, gurëve që vërvit, zjarrit që lëshon, tokës dhe qiellit që përmbys.

Përgjigjja e pjesshme:***Konstatimi***

- Atmosfera është tronditëse;
- Atmosfera është e rëndë;
- Atmosfera është tragjike.

OSE

Jep thjesht detaje:

- *bubullimat, gjëmimet, gjarpërojnë rrufetë, gjuhë flake zigzag, flakërimat verbojnë, shqota ulërin, vërshëllen me lemeri, Tok' e qiell, toka me rrëmet, toka po trandet, toka po dridhet.*

3 pikë Nëse përshkruan në mënyrë të plotë atmosferën bashkë me detajet përkatëse.

OSE

2 pikë Nëse përshkruan në mënyrë të pjesshme atmosferën dhe përmend një ose disa detaje.

OSE

1 pikë Nëse përshkruan në mënyrë të pjesshme atmosferën, pa përmendur asnjë detaj.

OSE

1 pikë Nëse vetëm e konstaton atmosferën.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 24 (b) 2 pikë***Përgjigjja e plotë*****➤ A mbetet Prometeu i lirë?**

- Po, **shpirti** i Prometeut mbetet i lirë. Zeusi mund t'i ketë prangosur trupin e tij, por jo shpirtin. Edhe në vuajtjen më të madhe, ai mbetet i pamposhtur dhe nuk e shet lirinë e tij shpirtërore për asgjë.

*Le të shkreprijë flakët e rrufeve,
t'ushtojë me gjëmimet e nëndheshme,
le të pëshqijellë Tok' e Qiell së bashku
me borën pendëbardhë, le t'i tundë
e shembë të gjitha, por ta dish se kurrë
nuk më përkul dot!*

Ajo që Zeusi nuk përkul dot është pikërisht shpirti i Prometeut, pra të menduarit lirisht. Prometeu e di mjaft mirë fundin që e pret, por ai mbetet i lirë të vendosë me vullnet të plotë. Fjalët e thëna nga Prometeu na bindin, pikërisht, për këtë liri të brendshme që mbetet e paprekshme tek ai.

OSE

- Prometeu ka lirinë të zgjedhë rrugën që do të ndjekë fati i tij: të pranojë të ndëshkohet nga Zeusi apo të pajtohet me të. Kompromisi që ai nuk bën, pohon pikërisht këtë liri të shpirtit të tij. Ai thotë vetëm të vërtetën, kur i pohon Hermesit se do të pranonte më mirë të ishte në pranga, se sa të mbetej një shërbëtor i Zeusit. Duke duruar torturat dhe mundimet, ndërsa nuk i thotë Zeusit asgjë në lidhje me fatin që e pret, ai tregon se është i lirë në zgjedhjen e tij dhe bindur e i vendosur për atë që po bën.

Përgjigjja e pjesshme

- Prometeu është i lirë në shpirt.
- Zeusi thjesht i prangos trupin.

2 pikë Nëse argumenton lirinë shpirtërore të Prometeut bashkë me ilustrimin që mbështet idenë e tij.

OSE

1 pikë Nëse pohon lirinë e tij shpirtërore, por nuk e argumenton atë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një shpjegim që nuk e përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 25 **8 pikë**

Për esenë do të ndiqen kriteret e mëposhtme:

KRITERI I: SHTJELLIMI I IDESË **2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- shkruan një ese, ku argumenton nëse është e drejtë që njerëzit të kërkojnë gjithmonë ndryshim;
- mban qartë një pozicion të dukshëm në zgjedhjen e bërë;
- përdor shembuj dhe arsye specifike për të mbështetur përgjigjen e dhënë, duke iu referuar përvojës personale ose edhe përvojave të të tjerëve; ka qartësi mendimi.

KRITERI II: ORGANIZIMI DHE STRUKTURA E ESESË **2 pikë****1 pikë** **Struktura e esesë**

- respekton elementet e strukturës së esesë:
 - hyrjen;
 - zhvillimin;
 - përfundimin.

Nxënësi merr **1 pikë**, nëse përgjigjen e dhënë e strukturon sipas skemës së mësipërme.

1 pikë **Organizimi i esesë**

- organizim logjik, ku shfrytëzohen teknika të tilla, si: koherenca dhe unifikimi i paragrafëve (lidhja logjike mes paragrafëve, kalimi në mënyrë të natyrshme nga njëri paragraf te tjetri).

KRITERI III: STILI DHE ORIGJINALITETI **2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- përmes gjuhës që përdor, krijon një përshtypje të përgjithshme për atë që do të shprehë;
- shprehet me një gjuhë eseistike;
- ka fjalor të pasur;
- stil origjinal.

KRITERI IV: SAKTËSIA GJUHËSORE **2 pikë****(1 pikë sintaksa dhe 1 pikë drejtshkrimi)**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- strukturon qartë përgjigjen nga pikëpamja gramatikore;
- ndërton fjali të sakta dhe të qarta;
- përdor fjali që variojnë në modele, gjatësi dhe ritëm;
- ka saktësi drejtshkrimore.